

**Politechnika
Śląska**

PROJEKT INŻYNIERSKI

Budowa mapy otoczenia z wykorzystaniem robota mobilnego

Krzysztof GRADEK

Nr albumu: 300362

Kierunek: Automatyka i Robotyka

Specjalność: Technologie Informatyczne

PROWADZĄCY PRACĘ

dr inż. Krzysztof Jaskot

KATEDRA Katedra Automatyki i Robotyki

Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki

Gliwice 2024

Tytuł pracy

Budowa mapy otoczenia z wykorzystaniem robota mobilnego

Streszczenie

Projekt koncentruje się na implementacji systemu autonomicznej nawigacji robota mobilnego, z naciskiem na dwa kluczowe aspekty: tworzenie mapy otoczenia oraz realizację precyzyjnej nawigacji typu "punkt-punkt" w zmapowanej przestrzeni. Rozwiązanie opiera się na dwóch współpracujących ze sobą mikrokontrolerach - Raspberry Pi 4, który odpowiada za obsługę czujnika RPLidar A1 oraz wykonywanie algorytmów mapowania i nawigacji, oraz Arduino Nano zarządzającym silnikami z enkoderami, zapewniającymi precyzyjne sterowanie ruchem robota.

Słowa kluczowe

Mapowanie, robot mobilny, lokalizacja, SLAM, ROS

Thesis title

Construction of an Environment Map Using a Mobile Robot

Abstract

The project focuses on implementing an autonomous mobile robot navigation system, emphasizing two key aspects: environment mapping and precise point-to-point navigation in the mapped space. The solution is based on two cooperating microcontrollers - Raspberry Pi 4, which handles the RPLidar A1 sensor and executes mapping and navigation algorithms, and Arduino Nano managing motors with encoders, providing precise robot motion control.

Key words

Mapping, mobile robot, localization, SLAM, ROS

Spis treści

1	Wstęp	1
1.1	Wprowadzenie do tematu	1
1.2	Osadzenie problemu w dziedzinie	2
1.3	Cel pracy	2
1.4	Metodyka realizacji	3
1.5	Struktura pracy	3
1.6	Wkład własny autora	3
2	Analiza tematu	5
2.1	Sformułowanie problemu	5
2.2	Stan aktualny dziedziny	5
2.3	Przegląd istniejących rozwiązań	6
2.3.1	SLAM Toolbox	6
2.3.2	Adaptacyjna lokalizacja Monte Carlo - AMCL (Adaptive Monte Carlo Localization)	6
2.4	Wybór rozwiązania	7
3	Wymagania i narzędzia	9
4	[Podstawy teoretyczne]	11
5	[Wymagania i specyfikacja użytkowa]	13
6	Weryfikacja i walidacja	15
7	Podsumowanie i wnioski	17
	Bibliografia	19
	Spis skrótów i symboli	23
	Źródła	25
	Lista dodatkowych plików, uzupełniających tekst pracy	27

Spis rysunków	29
Spis tabel	31

Rozdział 1

Wstęp

Niniejsza praca skupia się na zbudowaniu prostego robota mobilnego wykorzystującego LiDAR do mapowania otoczenia. Robot wyposażony jest w mikrokontroler Raspberry Pi 4 stanowiący podstawę operacyjną robota, oraz Arduino Nano do obsługi silników z enkoderami. W szczególności, praca koncentruje się na implementacji rozwiązania umożliwiającego robotowi poruszanie się między zadanymi punktami w przestrzeni na utworzonej mapie.

Do realizacji założonych celów wykorzystano nowoczesne narzędzia z ekosystemu ROS 2 (Robot Operating System 2), w tym:

- Nav2 (Navigation 2) - do planowania, wykonywania ścieżek oraz lokalizacji na utworzonej mapie
- SLAM Toolbox (Simultaneous Localization and Mapping Toolbox) - do jednoczesnej lokalizacji i mapowania
- ROS2 Control (Robot Operating System 2 Control) - do sterowania napędem robota

1.1 Wprowadzenie do tematu

Jednoczesna lokalizacja i mapowanie - SLAM (Simultaneous Localization and Mapping) to proces, w którym robot konstruuje mapę nieznanego środowiska podczas jednoczesnej lokalizacji w tym środowisku i śledzenia swojej trajektorii poruszania się [1]. Jest to podstawowa technologia umożliwiająca robotom autonomiczne poruszanie się w nowych przestrzeniach.

1.2 Osadzenie problemu w dziedzinie

Realizacja systemu SLAM i autonomicznej nawigacji wymaga integracji wielu zaawansowanych technologii. Główne wyzwania techniczne obejmują wykorzystanie i synchronizację:

- Sensorów (w tym LiDAR - Light Detection and Ranging, kamery)
- Algorytmów SLAM (Simultaneous Localization and Mapping)
- Systemów kontroli ruchu
- Szkieletów programistycznych dla robotów (jak ROS - Robot Operating System)

1.3 Cel pracy

Głównym celem pracy jest zaprojektowanie i implementacja systemu mapowania otoczenia z wykorzystaniem robota mobilnego. Cele szczegółowe obejmują:

- Budowę platformy mobilnej
- Implementację systemu sterowania
- Integrację czujników
- Realizację algorytmów SLAM
- Implementację systemu nawigacji

Zakres pracy obejmuje:

- Analizę istniejących rozwiązań w dziedzinie mapowania i nawigacji robotów mobilnych
- Projekt i implementację systemu sterowania robotem
- Integrację komponentów sprzętowych i programowych
- Implementację algorytmów SLAM i nawigacji
- Testy i walidację stworzonego rozwiązania

1.4 Metodyka realizacji

Praca została zrealizowana w następujących etapach:

- Analiza literatury i istniejących rozwiązań
- Projekt i budowa platformy sprzętowej
- Implementacja oprogramowania
- Integracja komponentów
- Testy i optymalizacja

1.5 Struktura pracy

Praca składa się z sześciu rozdziałów. Po niniejszym wstępie, w rozdziale drugim przedstawiono analizę tematu i przegląd literatury. Rozdział trzeci opisuje wymagania projektowe oraz wykorzystane narzędzia. W rozdziale czwartym omówiono specyfikację zewnętrzną systemu, a w piątym - jego implementację. Rozdział szósty zawiera opis przeprowadzonych testów i ich wyniki. Pracę kończy podsumowanie i wnioski.

1.6 Wkład własny autora

W ramach pracy autor samodzielnie:

- Zaprojektował i zbudował platformę mobilną
- Zaimplementował sterowniki urządzeń
- Zintegrował komponenty sprzętowe i programowe
- Zaimplementował i dostosował algorytmy SLAM
- Przeprowadził testy i optymalizację systemu

Rozdział 2

Analiza tematu

2.1 Sformułowanie problemu

Problem jednoczesnej lokalizacji i mapowania (SLAM) jest fundamentalnym zagadnieniem w robotyce mobilnej. Polega on na rozwiązaniu dwóch współzależnych problemów:

- Budowy mapy nieznanego otoczenia
- Określenia pozycji robota w tym otoczeniu

Trudność polega na tym, że do stworzenia dokładnej mapy potrzebna jest precyzyjna lokalizacja robota, a do precyzyjnej lokalizacji potrzebna jest dokładna mapa. Jest to klasyczny problem "kury i jajka".

2.2 Stan aktualny dziedziny

W ostatnich latach nastąpił znaczący postęp w dziedzinie SLAM, głównie dzięki rozwojowi:

- Wydajnych algorytmów optymalizacji
- Dokładniejszych sensorów (LiDAR, kamery RGB-D)
- Moc obliczeniowej komputerów

Współczesne rozwiązania SLAM można podzielić na kilka głównych kategorii:

- Filtracyjne (np. Extended Kalman Filter SLAM)
- Optymalizacyjne (Graph SLAM)
- Oparte na skanach laserowych
- Wizyjne (Visual SLAM)

2.3 Przegląd istniejących rozwiązań

2.3.1 SLAM Toolbox

SLAM Toolbox to nowoczesne rozwiązanie open-source dla ROS 2, które implementuje algorytm Graph SLAM [**bib:slamtoolbox**]. Jego główne cechy to:

- Tworzenie map 2D w czasie rzeczywistym
- Optymalizacja grafu pozycji robota
- Możliwość serializacji i deserializacji map
- Wsparcie dla map wielowarstwowych

SLAM Toolbox wykorzystuje skany laserowe do budowy mapy i lokalizacji. Algorytm działa w następujących krokach:

1. Akwizycja danych z czujników
2. Dopasowanie skanów metodą Iteracyjny najbliższy punkt - ICP (Iterative Closest Point)
3. Budowa grafu pozycji robota
4. Optymalizacja grafu metodą Levenberga-Marquardta

2.3.2 Adaptacyjna lokalizacja Monte Carlo - AMCL (Adaptive Monte Carlo Localization)

AMCL to implementacja probabilistycznej lokalizacji wykorzystująca filtry cząsteczkowe [**bib:amcl**]. Główne cechy AMCL:

- Adaptacyjna liczba cząstek
- Efektywna implementacja filtra cząsteczkowego
- Obsługa map probabilistycznych

Algorytm AMCL działa w następujących krokach:

1. Inicjalizacja chmury cząstek
2. Predykcja ruchu cząstek na podstawie odometrii
3. Aktualizacja wag cząstek na podstawie pomiarów
4. Resampling cząstek

2.4 Wybór rozwiązania

W projekcie zdecydowano się wykorzystać połączenie SLAM Toolbox do lokalizacji w trakcie mapowania oraz zapisu mapy, oraz AMCL do lokalizacji podczas nawigacji z następujących powodów:

- Dobra integracja z ROS 2 i Nav2
- Sprawdzona skuteczność w aplikacjach robotów mobilnych
- Aktywne wsparcie społeczności
- Dostępność dokumentacji i przykładów

Rozdział 3

Wymagania i narzędzia

- wymagania funkcjonalne i нефункционалне
- przypadki użycia (diagramy UML) – dla prac, w których mają zastosowanie
- opis narzędzi, metod eksperymentalnych, metod modelowania itp.
- metodyka pracy nad projektowaniem i implementacją – dla prac, w których ma to zastosowanie

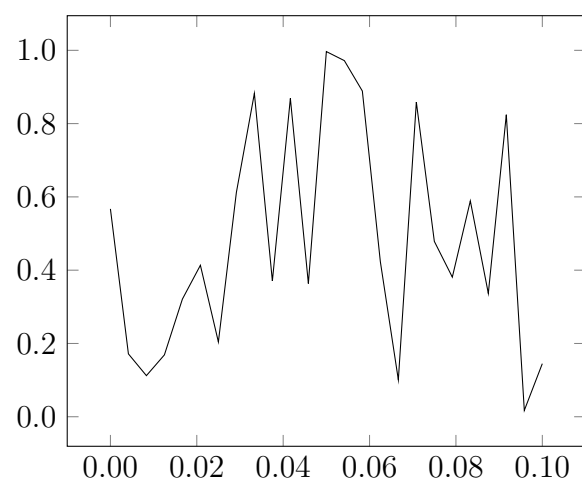

Rozdział 4

[Podstawy teoretyczne]

Jeśli „Specyfikacja zewnętrzna”:

- wymagania sprzętowe i programowe
- sposób instalacji
- sposób aktywacji
- kategorie użytkowników
- sposób obsługi
- administracja systemem
- kwestie bezpieczeństwa
- przykład działania
- scenariusze korzystania z systemu (ilustrowane zrzutami z ekranu lub generowanymi dokumentami)

Rysunek 4.1: Podpis rysunku po rysunkiem.

Rozdział 5

[Wymagania i specyfikacja użytkowa]

Jeśli „Specyfikacja wewnętrzna”:

- przedstawienie idei
- architektura systemu
- opis struktur danych (i organizacji baz danych)
- komponenty, moduły, biblioteki, przegląd ważniejszych klas (jeśli występują)
- przegląd ważniejszych algorytmów (jeśli występują)
- szczegóły implementacji wybranych fragmentów, zastosowane wzorce projektowe
- diagramy UML

Krótką wstawkę kodu w linii tekstu jest możliwa, np. **int a**; (biblioteka `listings`). Dłuższe fragmenty lepiej jest umieszczać jako rysunek, np. kod na rys 5.1, a naprawdę długie fragmenty – w załączniku.

```
1 class test : public basic
2 {
3     public:
4         test (int a);
5         friend std::ostream operator<<(std::ostream & s,
6                                         const test & t);
7     protected:
8         int _a;
9
10 };
```

Rysunek 5.1: Pseudokod w `listings`.

Rozdział 6

Weryfikacja i walidacja

- sposób testowania w ramach pracy (np. odniesienie do modelu V)
- organizacja eksperymentów
- przypadki testowe zakres testowania (pełny/niepełny)
- wykryte i usunięte błędy
- opcjonalnie wyniki badań eksperymentalnych

Tabela 6.1: Nagłówek tabeli jest nad tabelą.

ζ	metoda						
	alg. 1	alg. 2	alg. 3			alg. 4, $\gamma = 2$	
			$\alpha = 1.5$	$\alpha = 2$	$\alpha = 3$	$\beta = 0.1$	$\beta = -0.1$
0	8.3250	1.45305	7.5791	14.8517	20.0028	1.16396	1.1365
5	0.6111	2.27126	6.9952	13.8560	18.6064	1.18659	1.1630
10	11.6126	2.69218	6.2520	12.5202	16.8278	1.23180	1.2045
15	0.5665	2.95046	5.7753	11.4588	15.4837	1.25131	1.2614
20	15.8728	3.07225	5.3071	10.3935	13.8738	1.25307	1.2217
25	0.9791	3.19034	5.4575	9.9533	13.0721	1.27104	1.2640
30	2.0228	3.27474	5.7461	9.7164	12.2637	1.33404	1.3209
35	13.4210	3.36086	6.6735	10.0442	12.0270	1.35385	1.3059
40	13.2226	3.36420	7.7248	10.4495	12.0379	1.34919	1.2768
45	12.8445	3.47436	8.5539	10.8552	12.2773	1.42303	1.4362
50	12.9245	3.58228	9.2702	11.2183	12.3990	1.40922	1.3724

Rozdział 7

Podsumowanie i wnioski

- uzyskane wyniki w świetle postawionych celów i zdefiniowanych wyżej wymagań
- kierunki ewentualnych danych prac (rozbudowa funkcjonalna ...)
- problemy napotkane w trakcie pracy

Bibliografia

- [1] Luis Bermudez. *Medium - Overview of SLAM*. 2024. URL: <https://medium.com/machinevision/overview-of-slam-50b7f49903b7> (term. wiz. 17.04.2024).

Dodatki

Spis skrótów i symboli

DNA kwas deoksyrybonukleinowy (ang. *deoxyribonucleic acid*)

MVC model – widok – kontroler (ang. *model-view-controller*)

N liczebność zbioru danych

μ stopnień przyleżności do zbioru

$\mathbb{E}$ zbiór krawędzi grafu

$\mathcal{L}$ transformata Laplace’a

Źródła

Jeżeli w pracy konieczne jest umieszczenie długich fragmentów kodu źródłowego, należy je przenieść w to miejsce.

```
1 if (_nClusters < 1)
2     throw std::string ("unknown_number_of_clusters");
3 if (_nIterations < 1 and _epsilon < 0)
4     throw std::string ("You should set a maximal number of
        iteration or minimal difference — epsilon.");
5 if (_nIterations > 0 and _epsilon > 0)
6     throw std::string ("Both number of iterations and minimal
        epsilon set — you should set either number of iterations
        or minimal epsilon.");
```

Lista dodatkowych plików, uzupełniających tekst pracy

W systemie do pracy dołączono dodatkowe pliki zawierające:

- źródła programu,
- dane testowe,
- film pokazujący działanie opracowanego oprogramowania lub zaprojektowanego i wykonanego urządzenia,
- itp.

Spis rysunków

4.1	Podpis rysunku po rysunkiem.	12
5.1	Pseudokod w <code>listings</code>	13

Spis tabel

6.1	Nagłówek tabeli jest nad tabelą.	16
-----	--	----